

Po pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravnistvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 245.

V Ljubljani, v četrtek 25. oktobra 1900.

Letnik XXVIII.

Kristan kot rešitelj Istre.

Kakor znano, kandidira soc. demokrat Kristan v peti kuriji v Istri. V zadnji številki »Rudečega prapora« je izdal tudi že svoj program. Dober program bodi kratek. Kdor mnogo obljubljuje, takemu se dandanes malo verjame. To lastnost bi imel Kristanov program, ki predvsem konstatira, da vlada podpira že zdaj italijansko nacionalistiško stranko na vse pretege, potem pa vzklika: »Ravno Istra je dežela, kateri treba mednarodnosti za razvoj. Koga bi srce ne bolelo, ako vidi, kako je vse zanemarjeno na tem lepem poluotoku, a zanemarjeno največ zaradi tega, ker se ljudstvo ni moglo iztrgati iz večnih narodnih preprirov, ki služijo samo mali peščici izbranih. Bolje ne bo moglo biti, dokler se ne premaga z odločnostjo teh grdih rabuk, ki sramote človečnost in zaslužujejo ljudstvo; dokler ne bode videl Hrvat v Italijanu, Italijan v Hrvatju svojega brata. To pa izvede v Istri samo socijalni demokratizem, kajti narodnjaki obeh taborov so se že pregloboko zarili v sovinitizem, da bi se mogli kmalu izkoptati iz njega.«

Program je, kakor sem rekel, kratek. Tudi dobra pesem je lahko kratka. Čim več misli nam vzbuja, toliko popolnejša je. Jaz sem o Prešernovem mottu: »Sem dolgo upal in se bal, slovo sem upu, strahu dal; srce je prazno srečno ni; nazaj si up in strah želi« — razmišljal v mlajših dneh po cele noči.

Tudi Kristanov program mi vzbuja mnogo idej. Pa saj je Kristan priznan pi satelj, čemur ne oporekam; o tem pa moram odločno trditi, da politik ni.

Njegov program ima namreč na drugi strani to slabo lastnost, da je precej temen, kakor so temne vse sanjarije socijalnih demokratov, ki hočejo osrečiti človeški rod, a mu v to svrhu jemljejo ono edino, kar ga zamore osrečiti: etični moment, vest, vero v Boga!

Toda vrnimo se k programu!

Istra, ta lepi poluotok je zanemarjen,

to je res. Nad 17000 šolskih otrok je v Istri brez šol. Ta edini fakt govori več kot cele knjige.

»Istri treba mednarodnosti v razvoj«. Ako bi vedeli, kakšen razvoj misli naš socijalist, bi mu morda pritrdili. Ako misli razvoj »svobodomiselnosti« v tistem socijalnem pomenu, kakor je pri socijalistih v rabi — ima prav. Da-li bi pa internacijalizem bil potreben za gospodarski razvoj, to je še odprto vprašanje.

In kakšno mednarodnost ima Kristan na umu? Morda tisto, kakor jo premlevajo italijanski socijalni demokrati v Trstu, ki so le v toliko internacijalni, v kolikor jim to dovoljuje njih italijanski narodni čut, katerim je pa Slovenec — citiram besede nekega vodja te stranke — vedno le ščavo: suženj. Ako misli na tako mednarodnost, lepa hvala!

»Ljudstvo se ni moglo iztrgati iz večnih narodnih preprirov, ki služijo samo mali peščici izbranih«. To je zopet nejasno. Narodnih preprirov v Istri prav za prav ni. Točnejše bi se izrazil Kristan, če bi rekel: Neka mala peščica, italijanska klika, pod egido odločujočih faktorjev, tlači, ubija materialno in moralno ubogo preprosto ljudstvo hrvatsko-slovensko in italijansko!

Ta klika si na pr. izposojuje iz deželnega kreditnega zavoda istrskega, ki je namenjen za povzdigo gospodarstva obeh narodnosti, denar po 4%, da ga potem posojuje kmetom, Slovanom in Italijanom po 12—50%! Izposojuje si tam denar, da si zida krasne palače, da si popravlja svoje vinograde, dočim Slovani niso udobili v ta namen še niti novčiča, a slavna vlada štiti isterski deželni odbor!

Takih kričečih dejstev bi bil gospod Kristan lahko slišal več, ako bi se bil potrudil na letošnji občni zbor društva »Edin«, ako bi bil poslušal istrske dež. poslance, ki so na tem shodu govorili. Škoda da ni stopil s svojega Olimpa med nas! Koristilo bi mu vsekako, če bi se kot kandidat, ki hoče zastopati Istro v državnem zboru, malo bolj poučil o razmerah v tej deželi. Tistih par

južin pri renegatu Krstiću pač ne zadostuje v dobro informacijo...

Narodne borbe v Istri ni. Tu je le odpor izsesanega ljudstva slovanskega in italijanskega proti mogočni kliki, ki se hoče za vsako ceno obdržati na površju in katera klika ima na svoji strani mogočne zaščitnike.

G. Kristan pa predstavlja stvar tako, kakor da bi naši prvoborniki, ki se trudijo ob nevarnosti za lastno življenje, da bi ljudstvo osvobodili neznanega jarma, bili prav taki, kakor je italijanska klika. O Kristane, ti falzificiraš zgodovino ali — pa je ne poznaš!

Zakaj nisi pogledal časih v istrski dež. zbor, ko je »gostoval« v Kopru, saj ti ni bilo tako od rok iz Trsta? Morda bi drugače sodil o tisti kliki in drugače o naših junakih v dež. zboru!

»Narodnjaki obeh taborov so se pregloboko zarili v sovinitizem«. — Sovinitizem je grda lastnost. Vprašanje pa je, ako je smeti imenovati ljudi, ki hočejo za svoj narod najpotrebnejših ljudskih šol, da ga potom narodnih šol, na podlagi materinščine, vzgojujejo, povzdignejo moralno in gmetno, da li je smeti take može imenovati sovinitiste in da li se jih more v en koš vreči z onimi drugimi, pripadniki »dvetisoletne« kulture, ki postopajo proti našim izvoljencem kakor počestni tolovaji, ki jim pretijo s sekirami, ako hočejo izvrševati svoje državljansko pravo, jih polivajo z vrelim oljem ter podijo s kamenjem ob zimi in burji po cesti — kakor pse?!

G. Kristan bi naj študiral malce našo zgodovino zadnjih let, naj bi pomislil, kaj vse so naši pretrpeli v tem času, morda bi mu se srce, ako ga ima, nekoliko ogrelo za naš ubogi narod in morda bi sestavil drug program, na katerem bi izpustil — mednarodnost ter se pridružil slovanski narodni, ne pa sovinitistični stranki, ki je že marsikaj storila na socijalnem polju, tako, da se tudi italijansko ljudstvo zateka k njej, in ki bi storila še več, ako bi ga v teh naporih ne ovirali ljudje à la Kristan-Krstić!

Boj proti Hrvatstvu.

III.

Šola je najbolje sredstvo za odnarodovanje, zato naši nasprotniki noč in dan snujejo, kako bi zasejali seme tujščine po slovanskih krajih. V tem pogledu trpe največ cgerski Slovani, a tudi avstrijskim ni nič bolje. Nemec, Mažar in Lah vsi trije delajo pod pokroviteljstvom najvišjih oblasti v tej borbi složno proti Slovanu.

Na Hrvatskem tega boja ne bi smelo biti, ker je kraljevina Hrvatska avtonomna v vseh šolskih zadevah in ker mora biti učni jezik po vseh šolah hrvatski. In vkljub temu so našli Mažari sredstvo, da se odpirajo mažarske šole tudi na Hrvatskem in sicer ne samo v onih krajih, kjer morejo biti po postavi dovoljene, nego tudi tam, kjer jim po postavi nima mesta. To so takozvane železniške mažarske šole. Mi smo o teh nepostavnih šolah že večkrat govorili ter jih tukaj le omenjamo, da pokažemo, kako hrvatska vlada dopušča krnjiti svojo avtonomijo, dočim mažarska vlada ne dovoli v čisto hrvatskem Medmorju nobene hrvatske šole, ki so po postavi dovoljene.

Mesto Pečuh ima gotovo petkrat več Hrvatov nego Zagreb Mažarov, a o hrvatskejši šoli se ne sme niti misliti. Prebivavci mesta Subotice v Bački, kjer živi čez sto tisoč Hrvatov, so se pred nedavnim potožili mažarskemu ministru za bogočastje in nauk, ker je dal vse njihove šole pomazariti, ter v svojem poročilu zahtevajo, da se jim povrne hrvatske šole. ker so jim po državnej postavi zajamčene. A kaj Mažaru mar postava, da se le njegovej mažarskejši ošabnosti zadovoljuje.

Na Ogerskem nima 800.000 Hrvatov nobene hrvatske šole, a na Hrvatskem se dovoli vsakej peščici Mažarov posebna mažarska šola, in Hrvat ni toliko jak, da bi se temu ustavil, premda bi to po postavi mogel. A kaj se dela na Reki? Tukaj Mažari podpirajo Lahe, da snujejo samo laške šole za zgoljne Hrvate. 30.000 reških Hrvatov nima nobene hrvatske šole. To vse se trpi

LISTEK.

Stari strežaj.

Spisal H. S. — Prevel Fr. V.

(Dalje).

Mikolaj je vzel pismo in se odpeljal z zakupnikom žganja. Zvečer se je vrnil zakupnik, toda brez Mikolaja. Oče je mislil, pri sosedu je prenočil in se bo drugi dan z njim vred vrnil. Med tem so pretekli trije dnevi in o Mikolaju ni bilo ne duha ne sluha. Vse po hiši je bilo osupneno. Oče se je bal, da so ga bili nazajgrede morda napadli volkovi, in je razposlal ljudi na vse strani. Oni so ga iskali, pa niso našli nikakega sledu. Poslali so v Ustrzyco; tam so rekli, da je bil ondi, pa da ni dobil gospoda, na kar je zvedel, kje bi morda bil gospod. Nato si je pri lakajih izposodil štiri rublje ter je odšel, da niso vedeli kam. Mi smo si belili glave, kaj naj bi vse to pomenilo. Drugi dan so prišli tudi odposlanci iz nekega družega kraja, ne da bi bili bolj srečni pri svojem iskanju. Že smo ga torej pričeli objokovati, ko se je slišalo nakrat sedmi dan, ravno ko je papa v pisarni delal nadaljne priprave, pred vrati neko ogrebanje nog, odkašljevanje in lahno godrnjanje, na

čimer smo takoj spoznali Mikolaja. On je bil zares, prezebel, shujšan, zdelan, s snežinkami po bradi, komaj ga je bilo spoznati.

»Mikolaj, za božjo voljo!« je vzkliknil oče. »Kje si pa tičal ves čas?«

»Kje sem tičal, kaj sem delal!« je godrnjal Mikolaj. »Kaj naj sem storil? Gospoda nisem dobil v Ustrzyci, zato sem se peljal v Bzin. Tam se mi je reklo, pan Ustrzycki se je peljal naravnost v Karolovko. Peljal sem se torej tja, a ga nisem več našel tamkaj. Kaj mu mar ni dano na izber se povsod okoli klatiti? Sam svoj gospod je. Seveda ne hodi peš. Zatorej sem moral v mesto, rekli so mi, da ima tam opravke pri okrajnem uradu. Kaj ima vendar opraviti tam? Kaj je mar namestnik ali župan? Ali naj bi se vrnil? Našel sem ga naposled v guberniju in mu izročil pismo.«

»Ali ti je dal odgovor?«

»Dal, ki pa je bil toliko vreden, kakor noben, zraven se je smejal nad mano, da so se mu kočniki videli. Tvoj gospod, je dejal, me je za četrtek povabil na lov in ti mi v soboto prineseš pismo. Sedaj je lov minul. Nato me je v drugič pozdravil s smehom. Tu je pismo. Zakaj se ne bi smejal? Kdo mu more braniti...«

»Kaj pa si jedel ves ta čas?«

»Kakor je bilo, od včeraj nisem ničesar jedel. Kaj mar tukaj stradam? Kaj se mi mar ne da žlico juhe ali kaj drugega? Jedel nisem nič, zato bom pa sedaj jedel...«

Od tega časa ni dobil Mikolaj nikdar več brezpogojnega ukaza in, kedar so ga kam poslali, so vedno pristavili, kaj ima storiti, če osebe ne dobi doma.

Čez nekaj mesecev se je peljal Mikolaj v semenj v bližnje mesto, da nakupi nekaj konj, kajti bil je izvrsten poznavalec konj. Zvečer je prišel ekonom in povedal, Mikolaj se je vrnil s kupljenimi konji, a ves pisan od dobljenih udarcev, vsled česar ga je sram se pokazati. Oče je šel takoj k njemu.

»Kaj pa ti je, Mikolaj?«

»Pretepal sem se«, je godrnjal na kratko.

»Sramuj se vendar, stavec, preprirov iskati po semnjih. Kaj si pamet zgubil? Star in neumen. Kakega družega bi za kaj takega spodil od hiše. Sram te bodi! Gotovo si bil pijan. Ti mi še pokvariš ljudi, namesto da bi jim dajal lep zgled.«

Papa se je zares razjezil in tedaj ni razumel nobene šale. Najbolj čudno je pa bilo, da je Mikolaj, ki v takih slučajih navadno ni imel jezika primrznene, sedaj molčal kot riba. Godrnjal je sedaj nad enim,

sedaj nad drugim in ni črnil besedice. Pa so ga res pošteno naklestili. Drugi dan je bil tako slab, da so morali poslati po zdravnika. Doktor šele nam je dal potrebno pojasnilo. Pred nekaj tedni je imel moj oče nekega pisarja, ki ga je bil zasačil pri goljufiji, ga pošteno ozmerjal, tako da je moral pobrati kopita in iti. Nato je stopil v službo nekega gospoda pl. Zolla, Nemca, zagrizenega sovražnika mojega očeta. Na semnju so bili torej ta gospod pl. Zoll, naš nekdanji pisar in hlapci Zollovi, ki so prignali pitane vole na prodaj. G. pl. Zoll je prvi zapazil Mikolaja, se približal njegovemu vozu in pričel obirati mojega očeta. Mikolaj mu ni ostal dolžan nobene in, ko gospod Zoll ni jenjal grditi mojega očeta, ga je švrknil Mikolaj z bičem. Tedaj so popadli Mikolaja pisar in hlapci ter ga pretepli do krvi. Mojemu očetu so stopile solze v oči, ko je to slišal. Ni si mogel kaj, da ni Mikolaja ozmirjal, ki je nalašč vse to zamolčal. Moj oče mu je, potem ko je bil ozdravil, prijazno očital zavoljo njegovega molčanja. A stavec s početka ni hotel na dan z besedo, ampak je po svoji navadi le godrnjal v svojo brado, naposled ga je prevzelo čustvo in oba, moj oče in on sta jokala kakor bibra.

(Dalje prih.)

v pravnej (!) državi, samo da se zatira Hrvatstvo. In pa kakšne so te šole! Pred nedavnim smo brali v »Novem Listu«, kakšne knjige so sestavili za reške šole naši nasprotniki. Vse te knjige so pisane v mažarskem duhu ter se prezirno omenja Hrvatska a njena zgodovina čisto krivo opisuje. In taka šola naj potem oplemenjuje mladež! »Novi List« pozivlje Hrvate, da utemeljijo na Reki hrvatsko šolo, da se reši, kar se da še rešiti. »Slovenec« je že pred dvema letoma opozoril hrvatske rodoljube, kako potrebna bi bila hrvatska šola na Reki. Žalibog, da se ni še do dandanes osnovala. Vsekako bi morali pokazati reški Hrvatim v takih okoliščinah več življenske moči.

Strašne so tudi borbe, ki jih imajo Hrvati in Slovenci v Istri za svoje šole, a kaj so pretrpeli in še trpe Hrvati radi pazinske gimnazije! Boj traje še dandanes za to gimnazijo, premda jo je država utemeljila. A kaj marajo iredentovci za državne uredbe; oni so pripravi za vse, samo da bi izpodkopali temelj temu za Hrvate prepotrebemu zavodu. A kar ne gre na izdajavski način in s tujimi denarji, to hočejo doseči z obrekovanjem proti temu zavodu. Zato je treba Hrvatom največje opreznosti, da se vzdrže v boju za ta važni zavod. Žalostno je, če se morajo v pravnej državi državljani boriti za tako pravično stvar, toda poznato je, da Lah, Nemci in Mažari smatrajo za pravico le ono, kar njim ugaia, a kar bi bilo dobro za Slovane, to jim je krivica.

In ravno zato je naš boj proti tem tudi od države podpiranim protivnikom tako hud. In ta boj se je razširil iznovič tudi v Dalmaciji, premda je to čisto hrvatska zemlja, razun glavnega mesta Zadra, kjer je pa tudi večina prebivalstva hrvatska. Iz Primorja se je razširil boj v to zemljo, katero so bili iredentovci za nekaj časa izbrisali iz svoje osvojevalne osnove, a zdaj jo zopet uvrstili ter začeli snovati laške šole po mestih. Hrvati se jim seveda odločno upirajo povsodi, ali dokler ne pade Zader v hrvatske roke, tako dolgo bodo iredentovci posegali tudi za drugimi kraji po Dalmaciji. Pasti bi morala laška gimnazija v Zadru, kar se lahko zgodi, ker je odprta že pred štirimi leti tudi hrvatska, a istotako bi se morala pohrvatiti nižja realka, kar je vse vprašanje časa. V Dalmaciji bi ves laški živelj zginil tako hitro ko spomladanski sneg, ko bi hotela avstrijska vlada, a ona tega noče storiti, ker ve, da ne more v tej zemlji uvesti nemščine, kakor je njena želja; trpi pa raje laščino, nego hrvaščino, proti kateri podpira Lahe v nepravilnej borbi, da jej dovoljuje odpirati laške šole. V boj proti Hrvatstvu se vodijo tedaj v Primorju in v Dalmaciji Lah, ker nimajo izgleda do zmage Nemci, tedaj isti odnošaj, kakor na Reki, kjer Mažari podpirajo Lahe proti Hrvatom.

Politični pregled.

V Ljubljani, 25. oktobra.

Sestanek poverjenikov bivše večine v dunajskem parlamentu. Pod tem naslovom poroča včerajšnja »Hrvatska Domovina« sledeče: »Vlada ministerskega predsednika Koerberja je pozvala na Dunaj poverjenike bivše večine, da se dogovori z njimi, kako bi bilo mogoče s pomočjo Poljakov, Jugoslovanov, konservativnih veleposestnikov in katoliških Nemcev sestaviti v parlamentu večino a brez Čehov. Ljubo nam je, da moremo konstatovati, da na tej skupščini ni bilo niti jednega zastopnika hrvatske in slovenske zemlje razun Berkse, ki je državni odvetnik in ki je na sestanku moral izjaviti, da nima nikakega posebnega pooblastila. Ta sestanek treba premostriti tudi z druge strani. Znati namreč treba, da je Koerberjeva vlada izdala nalog, da se pri bližnjih volitvah najodločneje postopa proti onim poslancem, ki so kakorkoli podpirali češko obstrukcijo. Mej temi so v prvi vrsti poslanci Spinčić, dr. Laginja, Biankini in dr. Trumbić. Tudi ti so bili pozvani na sestanek, a samo radi tega, da se odzovejo pozivu vlade, ako se pa ne odzovejo, da se nastopi proti njim, da ne bodo izvoljeni. Ker torej naši zastopniki niso prisostvovali sestanku, je vsakemu jasno, kaksi boji čakajo nje in njih volilce.« — To poročilo da mar-

sikaj misliti. Pripravljeni moramo biti torej na vse.

Zallinger o taktiki katoliške ljudske stranke. Dosedanji zastopnik kmetijskih občin bolzanskega okraja pl. Zallinger je poslal te dni nekemu tirolskemu listu daljše poročilo o položaju. Potem ko se je mož izjavil proti razpustu parlamenta ter proti kandidaturi barona Dipaulija v peti skupini in tudi v veleposestvu, pač pa bi podpiral njegovo kandidaturo v kmečki skupini, je izjavil glede postopanja katoliške ljud. stranke približno tako-le: O postopanju te stranke v državnem zboru se sedaj, ko še ni sestavljena, ne more povedati nič določnega. Glede izjav deželnega glavarja dr. Ebenhocha se pa more naglašati, da se nazor voditelja kat. ljud. stranke na Gor. Av. ne strinjajo povsem z nazori vseh članov te frakcije. — Dr. Ebenhoch je govoril z velikim ognjem proti Čehom, ker zahtevajo češko državno pravo. Glede tega vprašanja se pa ni treba takoj brezmejno razburjati. Češke zahteve vsaj sedaj ni tako smatrati, kakor da bi se morala Češka ločiti od Avstrije kakor Ogerska, marveč to je le želja po razširjenju kompetence dež. zbora. Taki zahtevi pa vendar ni nasprotovati, ker to željo gojimo vendar vsi, da bi se deželnim zborom priznale še kake druge pravice in ne samo rešitev proračuna in revizija blagajen. Sedaj sicer se ni znano, ali bomo mogli hoditi s Čehi, toda sedaj še ni prav nobenega razloga, da bi jih morali odbijati. — Zveze katol. ljudske stranke s kršč.-soc. bi bilo le želeti, a popolne spojitve teh dveh strank ni odobravati. — O sedanjem absolutizmu je rekel govornik, da mu je ljubši nego absolutizem kake veđine, ki bi manjšini ne priznala nikakih pravic.

Deželni zbori se snidejo v kljub vsestranski upornosti od strani nemških liberalcev vendar le nekaj dni pred Božičem. To je včeraj oficijelno naznanil »Bote für Tirol und Vorarlberg«, ki prinaša v neoficijelnem delu nastopno vest: Deželni zbor se glasom najnovejših poročil vendarle snide še letošnje leto, kakor ostali deželni zbori, h kratkemu zasedanju neposredno pred Božičem. To je torej dokaz, da se snide tudi češki deželni zbor, akoravno bo to izredno neljubo možem, ki »ohranjajo« državo.

Zakaj so Bolgari nezadovoljni? Svoj čas smo poročali, da je za pokritje raznih državnih dolgov in stroškov bolgarska vlada začela pobirati med ljudstvom desetino od raznih kmetijskih pridelkov in da so se proti tej vladni naredbi vzdignili prebivalci mnogih okrajev ter prirejali viharne shode, kar seveda ni obrodilo drugega sadu, nego da je romalo nezadovoljno ljudstvo v zapore. Zdaj, ko je vlada pobrala vso desetino, se je pa pokazalo, koliko je hasnila ta kruta naredba, ki je vzbudila toliko nevolje. Poroča se namreč, da je nabrala vlada 124 milijonov kilogramov raznih vrst žita, kar znaša po sedanjih cenah 11 do 12 milijonov kron, za koruzo in druge pridelke je vzela 7 do 8 milijonov kron. Vse skupaj jej je neslo torej 18 do 20 milijonov kron. A stroški pobiranja, prevažanja in hranjevanja ter razprodajanja blizu 5 milijonov kron. V blagajni ostane torej kakih 14 do 15 milijonov kron, torej 4 do 5 milijonov manj, kakor lansko leto, ko se ni pobirala desetina in dražilo ljudstvo. Koburžan, ki je zahteval desetino, se je pri ljudstvu neugasno zameril in ni čudo, če je v splošnem želja bolgarskega naroda, da se ga iznebi.

Nemško-angleški pogodbi sta sedaj pritrđili Avstro-Ogerska in Italija. Ostale velesile še niso oddale svojih mnenj, vendar se pa pričakuje, da se v kratkem izjavi za pogodbo Francija in Amerika. V Rusiji so tej pogodbi še precej nasprotni, vendar se računa v Berlinu, da se konečno tudi ruska vlada ne bo ustavljala občni želji. Amerika je pritrđila načelno vsem določbam pogodbe, ne ugaia jej le tretja, ki slove: Ako bi katera druga velevalst kitajske homatije izkoriščala v to, da bi kakorkoli prišla v posest teritorialnih pridobitev, potem si pridržujeta Nemčija in Anglija pravico, da se glede korakov v varstvo svojih lastnih interesov v Kitaju dogovorita poprej mej seboj. — Toda ker je vsa pogodba z ozirom na znano angleško požrešnost precej skromna, je še vedno dovolj nade, da se tudi Amerika in Rusija uklonita večini.

Burt se ne uđajo. Lord Roberts je v minulih dneh izdal več fulminantnih proklamacij, v katerih izjavlja, da bo znanprej energično postopal proti neubogljivim Burrom, ki se ne bi hoteli pokoriti njegovim peveljem, ter da bodo to odločnost čutili tudi burske žene z otroci. General Botha mu je odgovoril na to z naslednjim pismom: »Vaši trditvi, da burskih možij ni več smatrati za redno vojno, moram najodločneje ugovarjati, ker je armada še prav tako razdeljena in se tako upravlja, kakor v pričetku vojske in kakor to predpisujejo deželni zakoni. Kar se tiče Vaših odredb glede požiga in razdejanja naših farm in oropanja naših rodbin vseh eksistenčnih sredstev, morem le izjaviti, da do sedaj civilizovani narodi še ne poznajo take vrste vojskovanja. Ugovarjam Vašemu postopanju, ki bije v obraz vsem načelom vojnega prava vseh civilizovanih narodov. Konečno Vas zagotavljam, da nas ne odvrne od naših sklepov nobena Vaših brutalnih naredeb, ki so naperjene proti našim ženam in otrokom, in borili se bomo do skrajnosti za slobodo in pravico.

Cerkveni letopis.

Blagoslovljenje nove župne cerkve sv. Jožefa v Vel. Poljanah.

Bogu bodi čast in hvala — minolo jesen zapričeto delo zidanje nove župne cerkve v čast sv. Jožetu smo pretekli teden v poglavitih delih srečno dovršili. Kjer je še nedavno stepal marni orač po razorih in sejal seme vsakdanjega kruha, na istem mestu se dviga danes ličen hram božji hraneč in deleč drug kruh — panem angelorum, kruh angelski. In ta završetek je bil vzrok opravičenega veselja za vso župnijo in nje sosede.

Dasi nam je bilo vreme skrajno neugodno, privabilo je vendar blagoslovljenje naše nove župne cerkve obilo vernega ljudstva od blizu in daleč. Take redke pobožnosti naše ljudstvo ne zamudi rado. Saj se je zajedno prišlo poklonit božjemu in svojemu ljubljencu — sv. Jožetu.

Ob 1/10. uri je velč. g. dekan ribniški, Fr. Dolinar, blagoslovil novo cerkev, na kar je sledilo poklicanje sv. Duha. V prelepem cerkvenem govoru je pred. g. dr. J. Lesar, vodja Alojzijevišča, slavil visoko čast katol. hiše božje in vernike v nemal, naj dolžno spoštovanje novi župni cerkvi zunaj ali znotraj nje biva je vsikdar skazujejo. Sledečega cerkvenega darovanja v pokritje premnogih potreb nove cerkve se je prisotno ljudstvo z ganljivo radodarnostjo obilno udeležilo. Slovesno prvo sv. mašo v novi cerkvi je veleč. gosp. dekan daroval za žive in mrtve cerkvene dobrotnike. V procesiji se je nato preneslo presv. Rešnje Telo iz stare podružne cerkve sv. Tomaža v novo župno cerkev, zapela se zahvalna pesem in podelil sveti blagoslov. Kazalo je skoro na 1/2. uro, ko je dopoldansko slavlje minulo.

Po slovesni popoldanski službi božji je pred. o. gvardijan Placid blagoslovil novi reliefni križev pot. Prej pa je še v prisrčnem nagovoru vernim pokazal na nerazumljivo ljubezen Sinu božjega, ki ga je privela na težko pot proti Kalvariji.

Vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da se je pomembna cerkvena slavnost tako lepo in spodbudno izvršila, bodi že na tem mestu izrečena najsrčnejša zahvala.

Še dve, tri priporočili pred. gospodom sobratom.

Z veliko skrbljivostjo in ponekod celo z gmotnimi žrtvami je stavbenik, g. Josip Rusjan iz Renč pri Gorici, izvršil gradbo naše nove župne cerkve. Zgradil je doslej že več cerkva — predzadnjo župno cerkev v Budanjah. Povsod so se o njegovih delih veščaki zelo pohvalno izrazili. Njegove zahteve niso pretirane. Temeljite strokovne izobrazbe, jasne presodbe in finega ukusa mu nikdo ne more odrekati.

Nove zvonove v skupni teži 1930 kg nam je ulil Fr. Broili, livar v Vidmu in Gorici. Kdor jih čuje, hvali jih. Livar sam trdi, da se mu je to delo izredno posrečilo. Ni nam žal, da smo šli izven dežele. Cena nizka, uglašenje natančno, resonanca mogočna, plačilni pogoji prav ugodni. Le v kovanji jarmov nekoliko zaostaja za drugimi zvonarji. — Novi oltar, prižnico in križev pot nam je izvršil Fr. Martinez iz St. Ulricha v Gröden. Zakaj smo šli izven de-

že? Vsi ne moremo biti mecen. Na denarnih sredstvih revna cerkvena predstojništva si pač pomagajo kot si morejo. In to je staroznano, da vrli, do zadnje žilice strokokatoliški Ladinci za silno nizko ceno revne cerkve zalagajo z res krasnimi rezbarskimi izdelki. Kaj neukusnega ne dajo iz rok. Njih dela sama jih najbolje priporočajo. Kaj pa nam je podal mladi umetnik, g. Martinez, to treba videti. Slast je moliti pred takimi kipi. Vsakemu svoje!

Jožef Volc, župnik.

Iz trgovske in obrtniške zbornice.

Trgovska in obrtniška zbornica je imela dne 26. septembra t. l. plenarno sejo. Tajnikov namestnik dr. Viktor Murnik poroča o načrtih zakonov, ki se z njimi preminjajo določbe trgovskega zakona in obrtnega reda o trgovskih uslužbencih in pa zakon o nedeljskem počitku. Réferent prebere načrte in pojasni motive zanje. Sedanje določbe o službenem razmerju trgovskih uslužbencev niso več primerne. Zlasti se čujejo pritožbe, da po dosedanjih določbah trgovskega prava dopustni pogodbeni dogovori o razvezi službenih pogodb ne varujejo zadostno koristi trgovskih uslužbencev. Načrt določa zategadelj, da se tudi po dogovoru ne sme odpovedanega roka skrajšati pod 14 dni, in če je uslužbenec pol leta že v službi, ne pod jeden mesec. Ako ni nobene dogovora, moreta oba dela po preteku vsakega koledarskega četrletja odpovedati po šestdesetinski odpovedi.

Trgovsko pomožno osebje se dalje pričuje radi predolgega delavnega časa, ki je njegovemu zdravju na kvar in ga odteguje nadaljnemu duševnemu izobraževanju in družinskemu življenju. Načrtom bi bilo v obče pritrditi. Poročevalec pa predlaga v imenu odsekovem preciznejšo izrazitev nekaterih mest; dalje naj se dovolitev gotovega prostega časa za poiskanje nove službe v mestih z več kakor 50.000 prebivalci prepusti odredbam oblasti; določbe o takozvani konkurenčni klavzuli naj veljajo tudi za trgovske obrte, čas omejitve pa naj se ne določi na 5 let, ampak bi zadostovalo 1 do 2 leti; znesek 5000 K za letno plačo oseb, ki naj ne pripadajo pomožnim delavcem, je previsok in naj bi se skrajšal najmanj na 2500 K.

Po kratki debati, v kateri sta zbornična svetnika Karol Luckmann in Josip Lenarčič povdarjala glede načrta o spremembi zakona glede nedeljskega počitka, da je določba, po kateri je komptoarsko in pisarniško delo ob nedeljah dovoljeno k večjemu dve dopoldanski uri, prestroga, in naj bi se za nujna dela naredila izjema, sprejme zbornica odsekov predloge.

Zbornični podpredsednik Anton Klein poroča o resoluciji kranskega deželnega odbora v seji dne 4. maja 1900 glede prireditve obrtnih strokovnih tečajev. Poročevalec razloži to vrsto sredstev, s katerimi skuša trgovsko ministerstvo pospešiti mali obrt. Na Kranjskem so bili doslej trije taki tečaji: za čevljarje dva in eden za krojače. Še najljžje je prirediti krojaški tečaj, ker imamo v Ljubljani po trgovskem ministerstvu imenovanega strokovnega učitelja. Za druge stroke pošilja tehnologični obrtni muzej z Dunaja strokovne učitelje, v kolikor so mu na razpolago. Za zidarje in tesarje bi se lahko priredili takozvani podporni strokovni tečaji, če bi pridobili za učitelja kakega stavbnega mojstra. Za mizarje bi se morebiti otvoril tečaj v strokovni šoli; mizarški tečaji so pa zelo obširne in drage prireditve. Za ostale stroke pa je prireditev jako težka, ker ima tehnologični muzej premalo učiteljev, da bi mogel zadostiti potrebam cele države. Zbornica bo z vsemi močmi podpirala prireditve takih tečajev. — Zbornica sklene, v tem smislu poročati c. kr. deželni vladi s pristavkom zborničnega svetnika Lenarčiča, naj bi se priporočala prireditve čevljarjskega tečaja v Žirih, kjer je veliko mojstrov in je čevljarjska obrt zelo razvita.

Zbornični svetnik Josip Lenarčič poroča o prošnji gremija trgovcev v Ljubljani, naj bi zbornica podpirala njegovo uk na c. kr. finančno ministerstvo, da ne vprašanja saniranja deželnih financ na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem rešilo na način, da bi se še nadalje pustile deželne

doklade na davku od žganja. Poročevalec predlaga, naj zbornica ne podpira te vloge. Deželni dokladi na davek od žganja je v prvi vrsti namen omejiti žganjpitje, ki je na Kranjskem zavzelo že ogromne dimenzije. Če se torej ta davek zniža, postane žganje ceneje, in žganjpitje se bo razširilo še bolj. Ta doklada je žal glavni vir deželnih dohodkov, ki bo zanj dežela težko zasledila nadomestka. Odprava te doklade ali tudi samo znižanje bi občutno zadelo deželne finance.

Zbornični svetnik Franc Omerša poudarja, da je trgovska zbornica za trgovce, da ima zastopati koristi trgovcev, ki jih že tako pritiskajo dacarji. V prid trgovine mora zbornica podpreti ulogo gremija.

Zbornični svetnik Feliks Stare se izreka zoper podporo; žganje je še vedno predober kup, ker se ga popije še vedno preveč.

Zbornični svetnik Karol Luckmann je tudi za poročevalcev predlog. Tudi s stališča trgovine moramo biti drugih nazorov kakor pa gremij; žganje je za deželo nesreča, pitje žganja se širi tako, da bo deželi v pogubo.

Govornik omenja številke zadnjega nabora. Zoper pitje žganja nimamo drugega pomočka, kakor davek, ki pa ne škoduje trgovcu: čim večji davek, tem dražje se prodaja žganje, in vendar se ne zmanjša konsum, kakor kaže izkušnja. Sicer pa v tem predmetu ne želimo trgovcem nobene prodaje.

Zbornični svetnik Franc Omerša pravi, da ni za odpravo, ampak le za znižanje doklade, zborn. svet. Feliks Stare pa meni, čim ceneje bo žganje od strani dežele, tem ceneje da bo za odjemalce, in tem več ga bodo popili. Istega mnenja je zbor. svetnik Lenarčič.

Pri glasovanju sprejme zbornica poročevalčev predlog z vsemi proti nemu glasovi.

Glede ostalih točk dnevnega reda sklene zbornica: polovico se ne poravnanih stroškov za slamopletarske tečaje v kamniškem okraju prevzame zbornica, če drugo polovico poravna deželni odbor. Sklene se ulogo opavske trgovske in obrtniške zbornice na trgovskega ministra, naj ukrene, da se obstoj trgovskih in obrtniških zbornic v zdajnji sestavi podaljša vsaj do konca junija 1901, podpirati pri trgovskem ministru, ker je čas do državnozbornske volitve prekratek, da bi se mogle izvršiti zbornične volitve, kar pa bi bilo treba, če naj bo državnozbornska volitev zbornic veljavna, ker po novem letu zbornice ne bodo več polno številne; tudi je podpirati ulogo graške zbornice na trgovsko ministerstvo, da kmalu premeni določbe ministerske odredbe z dne 13. oktobra 1896, drž. zak. št. 235 glede preiskave ločenih posod radi njihove nevarnosti za zdravje, ker te določbe stavijo v nevarnost obstoj lončarskega obrta; — glede dveh obsodb radi prestopkov razprodajnega zakona se izreče zbornica, da se je v zadnjih primerih kršil ta zakon; — glede maksimalne tarife mesarjev v Črnomlju je poročati, da je zvišanje te tarife od 80 vin. na 84 vin. razmeram primerno; — o obrtnih pravicah lesnih trgovcev se izreka zbornica, da so lesni trgovci upravičeni prodajati čreslo (poroč. zb. svet. Feliks Stare); — glede obrtnih pravic kolačnikov in sladničarjev je poročati c. kr. deželni vladi, da zbornica ne more spremeniti svojega mnenja, izraženega v poročilu z dne 20. marca t. l.; — končno sklene zbornica, poročati mestnemu magistratu v Ljubljani, da smejo sladničarji, medicarji in svečarji ob birmi in enakih prilikah prodajati robe, urice in druge igrače, ker temelji to prodajanje na stari navadi in ne dela nikomur konkurence.

Zbornični svet. Karol Luckmann stavi na to nujni predlog, naj se naprosi c. kr. železniško ministerstvo, da bi na gorenjski železnici, na kateri po novem voznem redu s prvim oktobrom t. l. izostaneta vlaka št. 1720 in 1721 iz Ljubljane do Jesenic in nazaj, vozni red ostal dozdani. Še v teku letošnjega poletja je nameravala južna železnica na progi Dunaj-

Trst uvesti dva nova brzovlaka s skrajšanim voznim časom. Objednem pa bi državna železnica osebni vlak št. 1717 neposredno zvezala z vlakom št. 917 v Trbižu in njegov odhod določila zgodneje, tako da bi imel zvezo z novim brzovlakom južne železnice na progi Dunaj-Trst in bi vstvaril ugodno zvezo iz Monakovega v Trst. V Ljubljano pa bi prišel tako zgodaj, da bi bil praktičen le tedaj, če bi se moglo z brzovlakom južne železnice peljati dalje, za lokalni promet bi pa bil neraben. S prvim oktobrom pa južna železnica iz neznanih razlogov ni uvedla brzovlakov; zategadelj je pa tudi c. k. železniško ministerstvo izključilo vlaka št. 1720 in 1721 iz voznega reda. Tako pa je odpadla edina ugodna zveza z Gorenjskega v Ljubljano, zveza, ki jo lokalni promet neobhodno potrebuje. C. kr. železniško ministerstvo naj se torej naprosi, naj ukrene, da ostane pri starem voznem redu, dokler ne uvede južna železnica brzovlakov. Sprejeto.

V tajni seji so se potem rešile nekatere personalne zadeve.

Dopisi.

Iz Želimelja, dne 24. t. m. (Spomini na dr. Lampeta.) Ker je že poročal g. dopisnik z Janč o pokojnem g. kanoniku Lampetu kot čebelarju, naj še jaz objavim nekatere tozadavne stvari o njem.

Po naročilu nepozabnega pokojnika ga obiščem — žal da zadnjikrat — ravno mesec pred smrtjo, dne 23. avgusta popoldne. Pogovarjala sva se o »Dom in svet«, potem pa o čebelarstvu. Bil je sicer še popolno čil, a pogosto pokašljevanje ga je oviralo v govorjenju. Jaz pripomnim: »Gospod kanonik, kaj pa ta tvoj kašelj? Ti si močno prehlajen!« Na to mi jame pripovedovati o svojem izletu na Janče dne 8. avgusta. »Šel sem omenjenega dne na Janče, da obiščem g. župnika in si ogledam ondotno čebelarstvo. Zgrešil sem pa pravo pot. Šel sem vedno po gozdu naprej, češ, bodeš že prišel na kako preseko ali planjavo in si ogledal kam in kako, pa ni bilo nobenega izhoda.

Čudno se mi je zdelo, da že ne pridem na Janče. Ustavim se, se oziram na desno in levo, pa se ne morem kar nič orientirati, kam in kod. Poslušam. Kar začujem tleskanje sekire. Grem za glasom in pridem do drvarjev. Ti mi povedo, da sem že skoro dve uri od Janč naprej! Bože mili! Povedo in pokažejo mi, kod naj hodim, da pridem na Janče. Kaj hočem? Iti nazaj proti Ljubljani? Škoda za čas. Mož, srčnost in pospeši korake! Sedaj sem moral zopet po silno grdih potih in strminah na drugo stran. Že se mrači, jaz pa še sedaj ne vidim Janč, pa ves sem že zdelan in utrujen. Res sem že mislil, da bodem moral pod milim nebom prenočiti, kakor nekaj očač Jakob, ko je bežal pred svojim bratom Ezavom. Večerni zvon slišim, pa ne morem razločiti, od katere strani mi prihaja glas. Naposled ugledam že skoro v nočni temini nekaj belega na gričku, zvonik farne cerkve, in tako pridem na Janče mesto ob 6., šele proti 10. uri zvečer ves razgret, poten in premočen! G. župnik mi postreže kakor najbolje ve in zna; pa sam sem bil premalo pazljiv zaradi prehlajenja. Od tistega časa me ta kašelj nadleguje. Pa seveda nekaj je tudi to vzrok, ker zmiraj tu v sobi tičim. «Kajne, saj to ni nič nevarnega?» me pomenljivo vpraša. »Ne, če si privoščiš potrebnega počitka.

Toda počitek in kanonik Lampe ste bili dve nespojliivi reči. Pa ubrani čebelici, če moreš, da bi ne letala in ne delala od jutra do večera. Samo mraz, zima jo k počitku prisilita. Tako si tudi uzorni pokojnik niti v boleznih ni privoščil počitka toliko časa, dokler niso v hudi boleznih otrpili njegovi prsti in mu ni pero samo palo iz rok! V nadaljnjem pogovoru pri večerji me je še dvakrat ravno isto vprašal: »Kaj ne, saj to ni nič nevarnega?« Sedaj se mi zde ta njegova vprašanja čudna. Ni li imel predragi pokojnik že tedaj zle slutnje? — Hotel me je še spremeniti na kolodvor, pa jaz sem mu to zabranil.

Za čebelice svoje je bil ves vnet. Obiskal me je od srede junija dvakrat in pri zadnjem obisku mi je obljubil, da v kratkem zopet pride, da ukreneva nekaj zaradi

prezimanja njegovih čebel pri nas. Vsakokrat je bila prva njegova pot v uljnak in preden se je poslovil, še enkrat v uljnak. Ko sem mu potem recital znano pesnico iz »Angeljčaka« »Peter čebele draži«, se je srčno smejal. Tako se mu je ta šaljiva pesmica dopadla, da bi se bila prav gotovo o letošnjem božičnem oratoriju v Marijanišču deklamovala, ko bi bil še on aranžer. Častilec njegovim naj še povem, da je imel na Marijaniškem vrtu dva dokaj velika uljnaka, skoraj polna čebel. Vsak ulj ima na sprednji sklonici kako cvetlico naslikano, na zadnji strani pa ime one cvetlice. Tako imajo palače njegovih ljubih čebelic prelepa imena: vijolica, lilija, šmarnica, vrtnica... pa tudi mak in regrat sta zastopana. Nad vsemi ulji pa je velik napis kakor kake trgovske firme: »Muha, daj kruha!« Res poseben mož!

Zanimal se je pa blagi pokojnik tudi za vse druge kmetijstva in gospodarstva se tičeče stvari. Videl je koncem župnišča lepo brajdo, ki je bila zlasti letos zares krasno obložena. Precej si želi tudi on take in obljubiti sem mu moral, da mu jo pomagam spomladi vsaditi ter naslednja leta kultivirati. — Sedaj pa že vživa sad od svojega po vsem čebelci podobnega delovanja ter pije od žive vinske Trte. Ant. Lesjak.

Iz Staregatrga pri Rakeku. Leto 1900 bo ostalo dolgo v spominu tukajšnjega prebivalstva in se mora v kroniko cerkveno zapisati z debelimi črkami zaradi treh dogodkov. Od 21. do 29. junija je bil sv. ljudski misijon, vodili so ga pred. očetje iz Jezusove družbe: Doljak, Vrhovec in Žužek. Obhajanih je bilo 3200, dasiravno jih je veliko odšlo v Ameriko.

Dne 20. septembra je bilo birmanih čez 900 otrok domačih, in isti dan je presvetli škof obiskal podružnice po dolini ter 21. septembra šel na Križno goro maševat, kjer je ljudstvu govoril prisrčne besede.

Dne 20. in 21. oktobra je obiskal, vračajoč se z juga, zopet naš kraj. Prišel je 19. oktobra zvečer v Startrg in po kratkem odmoru je šel v farno cerkev, kjer je spovedoval dolgo v noč, jednako drugo jutro, potem pa na Križni gori. Spovedovali so tudi domači trije duhovni in gospod župnik grahovski. V nedeljo dopoldne je knezo škof zopet spovedoval, pridigoval in maševal. Na Križni gori je bilo obhajanih čez 800 vernikov iz bližnjih in daljnih krajev; dasiravno je bilo bolj slabo vreme in mrzlo, glas, da pride priljubljeni višji pastir na Križno goro, je privabil toliko božjepotnikov, da jih še nikdar ni bilo toliko tu obhajanih. Hvala Bogu! A. P.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 25. oktobra.

Blagoslovljenje gluho-nemnice Prihodnjo nedeljo 28. oktobra se slovesno blagoslovi in odpre ustanovni zavod za gluho-nemne. Blagoslovil bodo poslopje presvetli knez in škof.

Delavsko gledališče. Odbor »Slov. kršč.-soc. zveze« nam naznanja, da se prireditve delavskega gledališča v »Kat. domu« prične prihodnjo nedeljo že točno o 7. uri s koncertom meščanske godbe. Vspored godbenih točk priobčimo jutri, že danes pa opozarjamo občinstvo, da se vstopnice že prodajajo po 1 gld., 70, 50, 40 in 20 kr. ter vstopnice na stojšča po 10 kr. v prodajalnici g. Fr. Breskvarja pred škofijo. Igra »Mlini pod zemljo« je izborna nastudirana ter bode pokazala, da dramatični odsek »Slov. kršč.-soc. zveze« resno razume svojo nalogo. Želeti je, da si občinstvo pravočasno omisli vstopnice.

Tukajšnja umetniška razstava se preseli, kakor znano, 1. decembra v Zagreb, kjer jo pomnožita s svojimi proizvodi slikarja L. Arnd-Čepelin iz Sarajeva in Mucha s Češkega. Otvorjena bo razstava 15. decembra.

Umrl je bogoslovec Jakob Voljč po dolgotrajni boleznih danes ob dveh zjutraj v »Leoninum-u«. Pogreb bo jutri 26. oktobra ob 4. uri popoldne. — Pokojnik je po lepo slovnih listih, v »Vrtcu«, »Zori«, »Dom in Svetu« objavil mnogo lepih pesmij, ki so pričale o njegovem nenavadnem pesniškem

talentu. Zato je tembolj obžalovati, da je tako hitro obnemogel blagi mladenič. Svojo hudo bolezen je zelo potrpežljivo prenašal ter se mirno-vdan do zadnjega pri popolni zavesti pripravil na srečno smrt. — Naj v miru počiva!

Slovensko gledališče. Repertoar za prihodnje predstave: v četrtek 25. t. m. »Valvazorjev trg št. 6.«, v soboto dne 27. t. m. igra »Sedem gavanov«, v torek 30. t. m. opera »V vodnjaku« in komična opera »Lepa Galatea«. V mesecu novembru igrate se bodo igre: Mlinar in njegova hči, Romeo in Julija, Šivilja, Četrta božja zapoved, Pribelem konjičku in Rokovnjači, ter opere Prodana nevesta, Zrinjski, Trubadur in Lohengrin.

Častno svetinjo za 40letno službovanje je priznal deželni predsednik lovskima čuvajema pri Bornovem gozdnem uradu J. in L. Ahačiču.

Imenovan je začasnim učiteljem in šolskim voditeljem na jednorazrednici v Podkrajju pri Vipavi Val. Mikuž, dosedaj suplent na I. mestni deški šoli.

Porotnemu sodišču v Celju bo v prihodnjem zasedanju predsedoval pl. Wurms, namestniki so pa določeni J. Reitter, pl. Fladung in St. Katziantschitz.

V Višnjigori se je osnovala: Hranilnica in posojilnica za Višnjogoro in okolico, regist. zadruga z neomejeno zavezo. V zadrugi register je že vpisana. Delovati prične 1. nov. 1900. V odboru so: R. Texter, župnik, načelnik; M. Omahen, podnačelnik in odborniki Josip Novak, župnik v Žalni; Anton Stepic, posestnik v Višnjigori; Lokar Anton, posestnik v Dragi; Erjavec Janez, posestnik v Križki vasi; Skufca Franc, posestnik v Spod. Brezovem; Janez Mohar, posestnik v Vel. Loki in I. Groznik.

Iz Vrhpolja pri Vipavi. Veseli bili so dnevi za našo župnijo od 7. do 15. okt., ko smo obhajali misijon. Vodila sta ga čč. gg. frančiškana P. Sigismund Zega, guardijan iz Pazina in P. Salvator Zobec iz Ljubljane. Udeležba je bila hvalevredna primoma mali naši župniji, bilo je obhajanih 1130. Bog naj čč. očetom poplača njuni trud in hvala tudi g. sosednim duhovnikom. Telo Kristusovo za misijonski križ pa nam je izdelal res ume no domačin, akad. kipar gosp. Alojzij Rpič na Dunaju prav po nizki ceni.

V Planini je včeraj 24. t. m., zjutraj ob 6. uri, na svojem posestvu v Malni nagle smrti umrl gospod Franc Modrijan, c. kr. davkar v pokoju. Že dalj časa se je slabega čutil, vendar nihče ni pričakoval tako naglega konca. Še prejšnji večer je sedel pri ognjišču, pil kavo in se pogovarjal z gospodom župnikom, ki ga je prišel obiskat. Človek je pač kapla na veji.

Ljubljanske novice. Povožila sta danes popoldne dva kolesarja na tandemu pred »Slonom« nekega agenta, ki je precej poškodovan. Kolo ni imelo ne zvonca ne številke. — Utonila bi bila skoro včeraj pop. Fani Pirnat na Prulah. Pri pranju ji je spodrsnilo in je padla v Ljubljani. Iz vode jo je potegnili z lastno nevarnostjo neka Jerič iz Rožnih ulic. — Ukral je včeraj popoldne kramarici Mariji Tomazin na Starem trgu iz Hrvaškega došli Mile Ozlovič suknjo in jo odkuril. Tatu so prijeli ravno pred magistratom in ga odvedli v zapor. — Cesarja Fran Josipa most seveda ne bo dograjen do konca decembra, kot smo pomotoma poročali, marveč podjetnik računa le, da bo do tedaj gotov z zabijanjem pilotov.

Izločitev občin. Občine Prapreče, Štehanja vas in Veliki gaber se izločijo iz zatiškega sodnega okraja in priklapijo z novim letom trebanjskemu.

S Krasa. Letošnja vinska letina ostane slednjemu vinorejcu na kršnem Krasu v spominu. Kot nameček k mnogim slabim letinam izginjajočega stoletja je bil letošnji pridelek vinski kvantitativno dober, kvalitativno pa neprekosljiv, gotovo že 50 let ne tak. Žal, da to za poletje najboljšo vino, nazvano teran, ne najde veliko odjemalcev v gornjih krajih, n. pr. na Kranjskem, ampak ga dosedaj le Tržačani pokupijo. Želeti bi bilo, da se odpre temu tudi za bolnike največjega priporočila vrednemu vinu večje znanje. Sicer se povsod boje terana radi vi

sokih cen, a Tržačani, dobro poznajoč njegove dobre lastnosti, ga tudi pošteno plačajo. Kdor bi si pa hotel kaj prihraniti, stori to lahko na ta način, da si preskrbi že sedaj za poletje teran, ko vendar ni še predrag (50 do 60 vinarjev liter), ker se gotovo na spomlad podraži. Če bi kdo hotel si sedaj preskrbeti terana, obrne naj se do Antona Černe-ta ml. v Tomaju p. Sežana, ki mu preskrbi vzorec in postavljenje na stacijo.

Ondriček v Parizu. Pred kratkim je priredil Ondriček več koncertov v pariških salonih. Vodstvo ondotnega konservatorija mu je pri tej priliki ponudilo mesto profesorja na tem zavodu, a je ponudbo odklonil in se sedaj preko Inomosta in Linea vrnil na Dunaj, kjer trajno ostane.

Steklega psa so zasledili 23. t. m. blizu Novega mesta, katerega je ustrelil Martin Gregorčič iz Šempetra. Vsled tega je do 23. jan. 1901 odrejen pasji kontumac v vseh bližnjih vaseh.

Mrtvega so našli 23. t. m. zvečer 75letnega Ant. Modrijana z Vrhnike v njegovem gozdu. Padel je brčkone z drevesa in si zlomil vrat.

Zdravje v Ljubljani. Od 14. do 20. oktobra je bilo 13 novorojencev, 2 mrtvoroj., 11 jih je umrlo in sicer, 1 za škrlatico, 1 za jetiko, 1 za vnetjem sopilnih organov, 1 vsled mrtvouda, 7 za različnimi boleznimi, med njimi so bili 4 tujei, 6 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: 1 za škrlatico.

Dobavni razpis. C. in kr. drž. vojno ministerstvo namerava po splošni konkurenci zagotoviti dobavo volnenih odev (kocev) in sicer: 15.000 zimskih, 23.000 letnih odev (kocev) in 6400 kocev za kenje za l. 1901 po vzorcih iz l. 1889. Ponudbe morajo najkasneje do 26. nov. t. l. do 10. ure depoludne dospeti v vložni zapisnik drž. vojnega ministerstva. Natančnejši podatki, razpis in ponudbeni vzorci so tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na ogled.

Hilsner drugič pred porotniki. Danes dopoldne se je pričela v malem češkem mestecu Piseku druga porotna obravnava proti morilecu Neže Hruza in Marije Klima. Sodišču predseduje okrožnega sodišča predsednik O. Winter, votanti so svetniki Danzer, Smutny in Sonka, zapisnikar Vaklena. Tožbo zastopa državni pravdnik Malinovsky. Sorodnike umorjene Hruze zastopa dr. Baxa, one Marije Klima pa dr. Pewny. Obtožbenca zagovarjata dr. Auredniček in dr. Vodicka. Prič je dosedaj pozvanih 48 za prvi slučaj, 52 za drugi, dalje 4 zdravniki in dva profesorja medicinske fakultete iz Prage. Časnikarjev je prišlo 38, večinoma seveda židovskih, radovednega ljudstva je pa prihitelo iz raznih krajev toliko, da so že davno oddana vsa stanovanja po hotelih in zasebnih hišah.

Beduini iz dunajskega zverinjaka so se večeraj opoldne poslovili od Dunaja ter se preko Trsta s parobrodom vrnili v svojo domovino v Afriko. Z njimi je šlo tudi sedem Dunajčank, ki so sklenile v domovini Beduinov postati žene rujavih sinov puščave.

Kako se poslanci na Francoskem in Ogerskem volijo. Pred vsakimi volitvami se na Francoskem napravijo volilni sindikati, društva bogatih bankirjev, židovskih in trgovskih zavodov, kojim načeljujejo prostozidarske lože. Vsi vpišejo 30—40 milijonov za volilni agitacijski zaklad. Nato se podkupijo radikalni in socialistični časopisi ter novi listi po okrajih vpeljejo. Le-ti zdelujejo stare poštene francoske rodoljube in na vso moč hvalijo zdravnike, odvetočnike, zemljemerce, uradnike, delavske vodje itd. nastavljene v židovskih zavodih, rudokopih, tovarnah, bankah, ali sploh takih društvih, ki za nje delajo. Ljudstvo pa, ki zapletk prostozidarskih lož ne spregleda, voli na to večidel panamiste in Dreyfussovce, ki potem kujejo zakone v korist židovske internacionalne, postavljajo in odstavljajo ministerstva po navodih od »zgornjega«. Tem potom židje dosežejo razne koncesije, pravice, popuste, ki jim vrnejo stotisočake, katere so poprej za volitve žrtvovali. — Na Ogerskem delajo poslance tudi židovski milijoni. Židje imajo pri vseh strankah svoje zastopnike, podpirajo vladne in protivladne kandidate, da imajo

vpliv povsod. Neodvisno na Ogerskem kandidirati zamore le bogat magnat ali veletržec, ki pa je do gotove mere tudi odvisen od vladajočega židovstva. Če hoče namreč, da ga volitve ne stanejo 60—100 tisoč, mora se židom nekoliko udati, drugače namečejo na njega blata, da bi ga še pes ne povohal — Take mažarske volitve se nahajajo povsod, kjer je začel liberalizem razjedati pošteno samozavest. Ali ima morda poštene namene z ljudstvom oni poslanec, ki je glasove volilcev kupil? Kaj še! Kot poslanec ima vpliv. Židovske banke, zavarovalnice, železnice itd. izvolijo ga v upravni svet ali pa svojim pravnim zastopnikom in kot tak že skrbi, da se židje nikjer ne pritisnejo. Manj zvitih poslancev še ne slutijo, kaj so za njihovim hrbtom njih vodje sklenili, in za tak sklep se glasovati mora, češ čast in sloga in interesi naroda to zahtevajo.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 25. okt. „Reichspost“ ve poročati, da opat Treuinfels ne kandiduje v državni zbor.

Dunaj, 25. okt. „Fremdenblatt“ poroča: V varstvo interesov avstro-ogerskih podanikov v Južni Afriki bo do končne vreditve političnih razmer odposlan iz Kapstadta sedanji podkonzul Pittner.

Praga, 25. okt. V včerajšnji seji deželnega odbora je naznanil predsednik, da bo vlada v decembru sklicala deželni zbor posebno še zato, da se posvetuje o vladni predlogi glede uvedbe naklad na državni davek od žganja, ki naj stopi v veljavo s 1. januarjem.

Lvov, 25. okt. Na volivskem shodu v Krakovu je izjavil soc. dem. Daszynski, da se hoče potegovati za pravice poljskega naroda z namenom, da postane Poljska enkrat slobodna neodvisna država.

Lvov, 25. okt. Iz Rima je došla vest, da je ondi 23. t. m. umrl bivši grško-katoliški nadškof Josip Sembratovic v 64. letu svoje dobe.

Budimpešta, 25. okt. Cesar se je včeraj zjutraj povrnil iz Gödöllő in se sinoči odpeljal na Dunaj.

Belgrad, 25. okt. Bivši poslanik v Cetinju, polkovnik Mašin, je bil upokojen.

Madrid, 25. okt. V ministerskem svetu so sklenili novi možje, da bodo nadaljevali politiko prejšnje vlade. — Admiral Mozo je prevzel portfelj mornariškega ministra.

Alcante, 25. oktobra. Francoska ladija „Faidherbe“ je na potu v Senegal trčila vsled megle ob „Mlidio“ in se potopila. Od 27 mož posadke jih je utonilo 19. Utonilo je tudi pet mož „Mlidie“ pri reševanju prve ladije.

Washington, 25. okt. Predsednik Mac Kinley se je podal v Kanton, Ohio, kjer ostane do volitve predsednika.

Kapstadt, 25. okt. General French je na potu v Bethel zadel ob hud odpor. Ubitih ima 36 mož. Tudi sicer imajo Angleži zadnje dni velike izgube. Padlo je skupno 50 mož.

London, 25. oktobra. Guverner v Bombay naznanja, da je v tednu pred 23. oktobrom zbolelo za kolero 183 oseb, mej katerimi jih je 108 umrlo.

Vojska na Kitajskem.

Pariz, 25. okt. Iz Pekina poročajo: Cesarica vdova še ni došla v Singanfu, bivališče cesarjevo je neznano.

London, 25. okt. Iz Shanghaja poročajo, da je guverner v Šantungu v veliki nevarnosti, ker prodirajo bokserji iz pokrajine Čili v njegovo pokrajino.

Pariz, 25. okt. Zunanji minister je prejel od poslanika Pichona v Pekinu dve brzojavki z dne 20. t. m., a v nobeni ne omenja poslanik svoje bolezni.

London, 25. okt. „Times“ poroča: Poslaniki v Pekinu še niso odgovorili na noto Li-Hung-Čanga in princa Čing, ker hočejo sestaviti skupne pogoje in jih izročiti kot ultimatum. Kedaj se prično mirovna pogajanja, je povsem neznano.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B.—č.

(Dalje.)

Kaj si je mislil o donni Prassede, ne vemo natanko. Najbrže bi je sam ne izbral v svoj namen. Kakor smo že drugje povedali, ni imel navado popravljati, kar so drugi ukrenili.

„Le mirni bodite, četudi se ločite v negotovosti!“ pristavi nato. „Zaupajte Bogu, da kmalu temu konec naredi in da dosežeti cilj, katerega vama je Bog določil. Verujti, da je Njegova volja najboljša!“ Lucijo prijazno opomni še na druge stvari, ohrabri obé, blagoslovi ji in odpusti.

Ko prideti iz župnišča, naletiti na množico prijateljic in prijateljev iz cele soseske, ki obé v sprevodu pelje domov. Vse ženske jima čestitajo, ji pomilujejo in izprašujejo, vse obžalujejo, da Lucia že prihodnji dan odrine. Moški se ponujajo za razne usluge. Vsakdo bi rad čez noč stražil pred hišo. Pri ti priložnosti nam pové naš pisec pregovor: „Ali hočeš mnogo pomočnikov? Skrbi raji, da ti jih ne bo treba!“

Ta vsprejem popolnoma zmeša Lucijo, ne zbeга pa Agnese. Sicer pa je bil tudi Luciji po gođu; kajti udušil ji je spomine in misli, ki so se ji vzbudili sredi tega vrišča pri vratih, v izbici, pri vsakem drugem predmetu.

Ko se začuje zvon v znamenje, da se začne služba božja, hité vsi v cerkev — za Lucijo in Agnese nov sprevod.

Ko je služba božja končana, teče don Abbondio pogledat, ali je Perpetua vse pripravila za kosilo. Tedaj ga pokliče kardinal k sebi; don Abbondio se mu približa, Federigo pa izgovori prve besede, iz katerih se je lahko posnelo, da so začetek dolgega in resnega govora: „Gospod župnik, zakaj niste poročili Lucije z njenim ženinom?“

Danes zjutraj ste vse izblebetali! — misli si don Abbondio, in jecljaje odgovori: „Prevzvišeni gospod je gotovo slišal, kako zamotana je ta zadeva. Zmešnjava je taka, da je še danes nemogoče si vse razjasniti. Saj se lahko sklepa iz tega, da je deklica tu sèm prišla po takih čudovitih zgodbah, mej tem, ko se še ne ve, kje je mladenič.“

„Vprašam vas“, ponovi kardinal, „če je res, da pred temi zgodbami na določeni dan niste hoteli poročiti, da-si so vas prosili. In zakaj?“

„Toda... če bi vedela Vaša prevzvišenost... kako se mi je zapretilo... ukazalo, da ne smem ziniti...“ Tedaj končá in zamahne z roko, kakor bi hotel spoštljivo povedati, da se ne spodobí še siliti vanj.

„Al!“ pravi kardinal bolj resno kot sicer. „Vaš predstojnik hoče vsled svoje dolžnosti in v vaše opravičenje izvedeti, zakaj niste storili, kar bi kot svojo dolžnost morali storiti!“

„Monsignore“, reče don Abbondio takorekoč prihuljeno. „Saj nisem hotel reči... A zdelo se mi je, da bi bilo zaman vsled teh zamotanih in zastarelih zadev, ki se ne dajo več popraviti... Vender povem... saj vem, da nečete zapustiti svojega ubozežga župnika. Saj vidite, monsignore; Vaša prevzvišenost ne more biti povsod, jaz pa tukaj obsedim... Ker mi pa ukazujete, povem vse, prav vse.“

„Povejte! Jaz želim samo, da se oplete!“

Potem don Abbondio pripoveduje žalostno povest. A ime glavne osebe zamolči in mesto njega reče: velik gospod. Bil je tudi v zadregi previden, kolikor je bilo mogoče.

„Ali niste imeli družega vzroka?“ vpraša kardinal, ko konča don Abbondio.

„Mogoče nisem dovolj natanko povedal“, odgovori ta: „pod smrtno kaznijo so mi prepovedali poročiti.“

„Ali vam je to dovolj, da ne izpolnite svoje dolžnosti?“

„Jaz sem vedno izpolnjeval svoje dolžnosti, če tudi mi ni bilo prijetno, a če se gre za kožo...“

„Ko ste se predstavili Cerkví“, pravi še bolj resno Federigo, „da hočete prevzeti to službo, ali vam je jamčila za življenje? Ali vam je rekla, da z dolžnostmi te službe niso

zvezane zapreke in nevarnosti? Ali se vam je reklo, da preneha dolžnost, kjer se začne nevarnost? Ali se vam ni reklo baš nasprotno? Ali se vam ni povedalo, da greste kot ovca mej volkove? Ali niste vedeli, da so na svetu nasilniki, katerim ne bo uga-jalo, kar je vam zapovedano? Ko je Oni prišel na zemljo, od katerega imamo učenost in vzgled, po katerem se imenujemo pastirji, ali je bila varnost življenja pogoj njegovega delovanja? Ali je bilo treba svetega maziljenja, posvečenja in drugih prednostij duhovskega stanu, da za par dnij podaljšamo zemeljsko življenje na stroške ljubezni in dolžnosti? Saj nas že svet sam uči te čednosti. Kaj pravim? Sramota! Svet sam vas obsoja. Tudi posvetne zakone imamo, ki prepovedujejo slabo in zapovedujejo dobro. Imamo tudi posvetni evangelij ošabnosti in sovraštva. Tudi po tem evangeliju ne smemo iz ljubezni do življenja prelomiti njegovih zapovedij. To ni dovoljeno; in temu zakonu se pokorimo. In mi! Mi oznanjevalci božje besede! Kaj bi bilo s Cerkvijo, če bi vsak duhovnik govoril kot vi? Kaj bi bilo ž njo, če bi s takimi nauki prišla mej ljudi?“

Don Abbondio poveša glavo, on vzdihuje pod temi dokazi kakor pišče v krempljih sokolovih, ki je nese v neznane kraje visoko v zraku. Ker ve, da mora nekaj odgovoriti, reče s prisiljeno ponižnostjo: „Prevzvišeni gospod. Nisem imel prav. Če bi se ne šlo za življenje, ne vem, kakó bi se opravičil. Če imam opraviti z ljudmi, ki imajo moč, ki ne poslušajo izgovorov, ne pomaga mi nič, četudi bi hotel pogumen biti. In ta gospod se ne da ne pregovoriti in ne premagati.“

„Ali ne veste, da je v tem naša zmaga, če prenašamo trpljenje? Če tega ne veste, kaj pridigujete? Kaj dobrega poveste ubožcem? Kdo zahteva od vas, da s silo premagate silo? Nekoč ne bodete vprašani, če ste znali mogočnejše pokoriti. Saj do tega nimate ne pravice ne moči. A vprašani bode, če ste vse storili, kar vam je bilo mogoče, da ste izpolnjevali svoje dolžnosti, četudi vas je kdo v svoji nepremišljenosti oviral.“

Cudni so svetniki! — misli si don Abbondio. — Prav za prav se bolj brigajo za zaljubljene parčke nego za življenje ubozežga duhovnika! — Rad bi videl, da bi bilo konec pogovora. A opazil je, da kardinal večkrat prestane, kakor bi pričakoval odgovora, priznanje ali zagovora, sploh kaj tacega.

„Še jedenkrat rečem“, odgovori don Abbondio, „da sem kriv... Poguma si ne morem dati.“

„Zakaj pa ste, vprašal bi vas lahko, prevzeli službo, ki od vas zahteva, da se borite proti posvetnim strastem? Ali ne veste, da bi vam Bog gotovo dal poguma, da bi lahko izpolnjevali dolžnosti svojega stanu, če bi ga res potrebovali in ako bi ga prosili? Ali mislite, da so bili milijoni mučencev že od narave hrabri? Da so že od narave prezirali življenje? Toliko mladeničev, ki so jedva začeli živeti, toliko starcev, ki so si že želeli smrti, toliko deklic, toliko nevest, toliko mater? Vsi so bili pogumni; kajti pogum je bil potreben in zaupali so. Ker ste poznali svoje slabosti in dolžnosti, ali ste se pripravili na težavne položaje, v katere bi mogoče, v katere ste res zašli? Ah! Če ste skozi toliko let svoje službe ljubili — in zakaj bi ne? — svojo čredo, če ste skrbeli za njo in se je veselili, ne smel bi vam v sili poiti pogum. Ljubezen ne pozna strahu. Če ste ljubili one, ki so izročeni vašemu dušnem nadzorstvu, katere imate za svoje otroke, in če ste dva izmed njih in sebe videli v nevarnosti, gotovo bi se iz ljubezni do svojih ovčic tako tresli za onadva, kakor ste se tresli za svojo kožo iz ljubezni do sebe. Sramovali bi se tega strahu, ker je bil sad vaše slabosti. Prosili bi pomoči, da bi ga pregnali in premagali, ker to je bila skušnjava. Sveta in plemenita ljubezen do bližnjikov, do vaših otrok, bi vam ne dala miru, če bi jo poslušali, prisilila bi vas in vspodbudila misliti, kako bi se dala odvrniti preteča nevarnost... Kaj vam je navdihnil strah, kaj ljubezen? Kaj ste za ona dva storili? Kaj ste mislili?“

Kardinal obmolkné, kakor bi pričakoval odgovora.

Šestindvajseto poglavje.

Don Abbondio je bil pripravljen samo na splošna vprašanja, zato pri tem vprašanju molče obstane.

Tudi mi se imamo z rokopisom pred sabo in s peresom v roki boriti le s praznimi besedami in se moramo le bati očitanja svojih čitateljev. Tudi nam se tu ustavlja però. Čudno se nam zdi, takó brez težave na dan spravljati tako lepa navodila k srčnosti in usmiljenju, k skrbni delavnosti za druge, k neomejeni nesebičnosti. Ker pa je to govoril mož, ki je sam tako delal, pogumno nadaljujemo svojo povest.

„Zakaj ne odgovorite?“ pravi kardinal. „Če bi storili, kar zahteva ljubezen in dolžnost, lahko bi dobili odgovor, četudi bi se stvar iztekla takó ali takó. Sedaj uvidite, kaj ste storili. Poslušali ste krivico in ne premislili, kaj vam zapoveduje dolžnost. Poslušali ste jo pokorno. Pokazala se vam je, da vam je razodela svojo željo. Skrila se je pa onemu, ki bi se lahko rešil in zatekel v njeno zavetje. Bala se je hrupa, ker je želela da bi skrivaj počasi dozoreli njeni hudobni in zvijačni naklepi. Ukazala vam je, pregrešiti se in molčati. Vi ste grešili in molčali. Vprašam vas sedaj, ali niste še več storili. Povejte mi, ali ste s kako pretvezo prikrili svoje obotavljanje.“

Kardinal zopet pričakuje odgovora.

Tudi to so mu klepetulje povedale! — misli si don Abbondio, a se drži, kakor bi ne znal do pet šteti. Zato kardinal nadaljuje: „Če je res, da ste ubožcem kaj natvezli, kar ni res, da bi ostali v temi nevednosti, kakor je želela krivica... To si moram misliti; zato moram z vami vred zarudeti in upati, da z mano vred to obžalujete. Ali vidite, kam vas je pripeljala ljubezen do življenja, katero ste mi preje v opravičenje naveli. Pripeljala vas je... Ovrzite te besede, če niso opravičene, sicer pa jih ponižno poslušajte... Pripeljala vas je tako daleč, da ste varali revčke in lagali svojim ovčicam.“

Tako je vedno, — misli si don Abbondio. — Onega na pol vraga, — pri tem misli na neznanca, — poljubi, nad mano se pa hujuje, ker sem se nekoliko zlagal, da sem rešil svojo kožo. A predstojniki imajo vedno prav. Imam že smolo, da me nikdo ne pusti v miru, celo svetniki ne. — Nato glasno reče: „Grešil sem, priznam. A kaj naj bi storil v taki zadregi?“

„Sedaj še vprašate? Ali vam nisem povedal? Ali sem vam moral jaz povedati? Ljubiti, dragi moj, ljubiti in moliti. Morali bi vedeti, da krivica lahko preti in udari, ne pa zapoveduje; morali bi po božji postavi združiti, kar je hudobnež skušal ločiti; morali bi nedolžnima nesrečnikoma storiti, kar lahko zahtevata od vas; za posledice bi bil porok Bog, ker bi šlo vse po njegovih zapovedih. A kakšne posledice! Ali bi ne našli nobenega človeškega sredstva, ali bi ne bilo nobenega izhoda, če bi se nekoliko okrog sebe ozrli, mislili, iskali? Sedaj lahko izveste, da bi oni par takoj po poroki šel drugam, zbežal izpred obraza mogočnejšega, da si je že izbral svoje zavetišče. Ali vam ni prišlo na um, da imate svoje predstojnike? Kako bi ti imeli pravico karati vas, če niste izpolnili svoje dolžnosti, ako bi ne bila tudi njihova dolžnost, podpirati vas? Zakaj niste sporočili svojemu škofu, da vas hoče nesramen nasilnik ovirati v izpolnjevanju vaše dolžnosti?“

To je svetovala Perpetua! — jezi se don Abbondio sam nad sabo. A on je sredi tega govora bolj mislil na hlapce dona Rodrigo in da se don Rodrigo nekega dne živ in zdrav slavno, zmagovito in peneč se od jeze

povrne. Dasi ga je zmešala prisotnost kardinalova, njegov pogled, njegov govor, dasi ga je celo strah, vendar ga popolnoma ne preobvlada ta strah in ne zaduši v njem vsega upora. Saj je vedel, da končno kardinal nima ne puške, ne meča, ne hlapcev.

„Ali niste vedeli“, nadaljuje kardinal, „da bi jaz lahko sprejel in v varnost spravil nedolžne ljudi, če bi ne bilo drugega pripomočka, in ako bi jih svojemu škofu izročili kot svojo stvar, kot dragocen zaklad svojega imetja? Jaz bi ne mogel miren biti radi vas. Ne mogel bi spati, dokler bi ne bil prepričan, da se vam niti las ne skrivi. Jaz bi vam že lahko branil življenje. Ali mislite, da bi se hudobnež ne ohladila jeza, če bi izvedel, da so njegove spletke tudi drugod znane, posebno meni, da jaz čujem in nameravam vse svoje moči napeti radi vas? Če človek več oblubi, kakor more izpolniti, tudi več grozi, kakor more izvršiti. Ali niste tega vedeli? Ali niste vedeli, da se njegova krivičnost ne upira samo na njegovo moč, ampak tudi na ljudsko bojazljivost in lahkovernost?“

Baš tako kot Perpetua! — misli si don Abbondio, a ne pomisli, da zeló priča zoper njega ta sličnost mnenja njegove služkinje in kardinala gledé na ono, kar bi mogel in moral storiti. (Dalje prih.)

Umrli so:

22. oktobra. Fran Rudman, delavčev sin, 2 leti, Poljanski nasip 10. vodenica.

23. oktobra. Ivana Prelesnik, modistinja, 33 let, Rečne ulice 8. Tumor cerebri. — Jera Hrovat, zasebnica, 80 let, Rimska cesta 20, ostarelost. — Viktorija Pauer, zasebnica, 57 let, Prečne ulice 6, Pustula maligna.

24. oktobra. Helena Pleha, gostija, 81 let, Karlovska cesta, 7. ostarelost.

V bolnišnici:

21. oktobra. Fran Pušavec, sodnijski oficijal, 50 let, vsled raka.

23. oktobra. Ivan Bezljaj, delavec, 45 let, Morbus Brightii. — Marija Fabjani, delavčeva vdova, 86 let, Marasmus senilis.

Cena žitu na dunajski borzi dné 24. oktobra 1900.

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K	7.55	do	K	7.60
» » pomlad	»	8.05	»	»	8.06
Rž za jesen	»	7.47	»	»	7.48
» » pomlad	»	7.70	»	»	7.71
Turšica za jesen	»	6.60	»	»	6.65
» » pomlad	»	5.34	»	»	5.35
Oves za jesen	»	5.71	»	»	5.72
» » pomlad	»	5.90	»	»	5.91

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm.

Dat.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
24.	9. zveč.	730.3	8.1	sl. sever	del oblač.	
25.	2. zjutj.	739.0	4.5	sl. jug	del jasno	0.0
25.	2. popol.	736.8	11.1	»	jasno	

Srednja večerajšnja temperatura 7.3 normale: 8.9°.

Razpis službe

pomočnika podkovskemu učitelju na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Na podkovski šoli c. kr. kmet. družbe kranjske v Ljubljani je izpraznjeno mesto pomočnika podkovskemu učitelju, katero se odda začasno. Prošnje za to službo je izročiti do

1. novembra t. l.

podpisanemu odboru.

Plača znaša rednih 800 kron na leto ter primeren prispevek za zvršena dela, katere po dogovoru plačuje učitelj podkovstva.

Prosilci morajo biti večji slovenskega jezika v govoru in pisavi ter morajo svoji prošnji priložiti spričevala o dovršeni podkovski šoli in o dosedanjem službovanju. Prosilci, ki so dovršili nižji tečaj na c. in kr. vojaški živinozdravniški šoli na Dunaju, imajo prednost.

Glavni odbor c. kr. kmet. družbe kranjske v Ljubljani. 967 2-1

Učenca

za pozlatarski in podobarski obrt vsprejme

Franc Toman v Ljubljani,

Valvazorjev trg št. 1. 931 12-5

Lak za šolske table, non plus goči tako lahko pisanje, kakor na škrlji. Dobiva se pri tvrdki BRATAEBERL v Ljubljani, Frančiškanske ulice. 228 21 11-5

Vnanja naročila proti povzetju.

140 hl. dobrega, pristnega istrijskega vina

in

500 litrov pravega

drobtinovca

se dobi pri podpisnem. — Vino hektoliter 14—16 gld ali 28—32 kron, postavljeno na železnisko postajo Roč (Rozzo) v Istri (blizu Buzeta).

Naslov: Ivan Gržinič, posestnik v Humu, pošta Roč. 958 2-2

Št. 1782

Služba občinskega tajnika.

Pri županstvu na Blokah popolniti bo z dnem 1. prosincem 1901 služba tajnika z letno plačo 800 kron. Ob enem izpraznjena bo tudi služba posojilniškega knjigovodje z letno plačo 200 kron, katere se lahko od občinskega tajnika opravi. Slovenskega in nemškega jezika zmožni prosilci naj vložijo prošnje do

do 5. listopada t. l.

pri županstvu na Blokah.

Občinskega uradovanja večji prosilci imajo prednost.

941 3-3

Županstvo na Blokah,

dné 16. oktobra 1900.

Razglas.

Na prodaj je takozvano

„Štravsovo posestvo“

v Štepanji vasi poleg Ljubljane, skupno ali pa po parcelah. — Posestvo ima okoli 40 oralov najlepših njiv, travnikov in zaraščenih gozdov. Travniki in njive leže večinoma v Štepanji vasi, nekaj travnikov pa blizu Rudnika. Ravno tako leže gozdi blizu Štepanje vasi. Hiša in gospodarska poslopja so v najboljšem stanju, kleti, skladišča in hlev so obokani.

Domačija je posebno pripravna za vinsko trgovino v malem in velikem.

Natančne pogoje je poizvedeti pri podpisnem.

Dr. Mat. Hudnik,

odvetnik v Ljubljani, Kongresni trg št. 14.

Pri nakupovanju jesenskega in zimskega blaga za obleke se priporočata

Češnik & Milavec

→ Ljubljana, Špitalske — Lingerjeve ulice. ←

== Uzorci se pošiljajo po pošti brezplačno. ==

963 3-1

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Stanje hranilnih vlog 30. sept. 1900
čez 5 milijonov kron.

Denarni promet v devetih mesecih
čez 17 milijonov kron.

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1, sedaj: Kongresni trg štev. 2, II. nadstropje
sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

4¹/₂%

brez kaknega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld. čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 30. septembra 1900:
5,853.620 K 97 h.

Promet v mesecih od 1. jan. do 30. sept. 1900:
17,740.643 K 16 h.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.
Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

966 1

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec v
Št. Vidu nad Ljubljano.

Josip Jarc,
veleposestnik v Medvodah.
Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.
Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.
Ivan Kreĝar,
načelnik okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

Dr. Viljem Schweitzer,
odvetniški koncipijent v Ljubljani.
Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.
Dr. Aleš Ušeničnik,
stolni vikar v Ljubljani.

Zadruga urarjev in optikarjev v Ljubljani.

Pozor!

Slučaji iz najnovejšega časa nas nagibajo, da vnovič opozorimo slav. občinstvo, da je trgovina s kuponi na blago in tako imenovani sistem snežnih kóp v trgovini prepovedan po ukazu c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 30. aprila 1900, št. 6227. Zadruga bo brezozirno postopala ob takih prestopkih.

Predsednik zadruge:
Janez Somnitz.

952 3-3

IVAN MILAVEC

izdelovatelj orgelj

v Ljubljani, Cerkvene ulice št. 19

se najljubljeneje priporoča prečastiti duhovščini za izdelovanje

novih cerkvenih orgelj

po najnovejših in preskušanih sestavih, z večletnim poročtvom.
Nadalje se priporoča tudi za vsa v to stroko spadajoča popravila (predelavanje, vglasevanje itd.), katera se izvršujejo točno in po najnižjih cenah.

956 2

Objava.

Naznanjam slav. občinstvu, da bodem

obrt umetnega in stavbinskega ključarstva

mojega rajncega moža

Ivana Spreitzer-ja

tudi v bodoče pod isto tvrdko dalje peljala in zadržujem p. n. odjemalcem, da mi bo vedno skrb, da se istim povsem ustreže in tako vzdrži solidnost in eksaktnost dosedanje tvrdke.

To mi hode tem boljše spolniti, ker sem dosedajnega večletnega poslovođa gosp. Alojzija Miheliča a tudi za dalje pridobila in bode isti vedno trudljiv, da vstvarja enaka mojsterska dela v umetnem in stavbinskem ključarstvu, kakor rajni moj mož.

Priporočam se torej vsem velecenjenim gg. arhitektom, stavbenikom, zidar skim podjetnikom, prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter beležim

odličnim spoštovanjem

951 3-3

Marija Spreitzer.

Dunajska filialka

Hranilne vloge na knjižice s 4⁰/₅.

Menjalnica, borzno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in razvinkuliranje obligacij.

Živnostenská banka

na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Glavnice v akcijah 20,000.000 K.

Reservni zaklad nad 7,500.000 K.

Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plznu, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

Dunajska borza.

Dne 25. oktobra.

Skupni državni dolg v notah	96-65
Skupni državni dolg v srebru	96-35
Avstrijska zlata renta 4 ⁰ / ₅	114-—
Avstrijska krona renta 4 ⁰ / ₅ , 200 kron	97-20
Ogerska zlata renta 4 ⁰ / ₅	113-80
Ogerska krona renta 4 ⁰ / ₅ , 200	90-—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1698-—
Kreditne delnice, 160 gld.	646-50
London vista	240-72
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj	117-75

20 mark	23-55
20 frankov (napoleonador)	19-21
Italijanski bankovci	90-40
C. kr. cekini	11-37

Dne 24. oktobra.

3-2 ⁰ / ₅ državne srečke l. 1854, 250 gld.	170-—
5 ⁰ / ₅ državne srečke l. 1860, 100 gld.	160-—
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	197-—
4 ⁰ / ₅ zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	93-—
Tisine srečke 4 ⁰ / ₅ , 100 gld.	—
Dunavske vravnave srečke 5 ⁰ / ₅	251-25

Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	105-50
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4 ⁰ / ₅	93-75
Priporočne obveznice državne železnice	—
južne železnice 3 ⁰ / ₅	321-35
južne železnice 5 ⁰ / ₅	119-25
dolenjskih železnice 4 ⁰ / ₅	99-50
Kreditne srečke, 100 gld.	390-—
5 ⁰ / ₅ srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	350-—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	42-25
Ogerskega	20-—
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	12-15
Rudolfove srečke, 10 gld.	60-—

Salmove srečke, 40 gld.	170-—
St. Genois srečke, 40 gld.	194-—
Waldsteinove srečke, 20 gld.	—
Ljubljanske srečke	50-—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	268-—
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	6080-—
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	772-—
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	106-50
Splošna avstrijska stavbina družba	150-—
Montanska družba avstr. plan.	499-50
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	447-—
Papirnih rubljev 100	255-25

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za izgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.